

*Котлова Людмила,
кандидат психологічних наук, доцент,
завідувачка кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти,
Хавчук Дарина,
здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ЗНАЧЕННЯ ЛОГОРИТМІКИ В РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Розвиток мовлення є однією з ключових складових загального розвитку дошкільників. На сучасному етапі значна кількість дітей дошкільного віку стикаються з різноманітними мовленнєвими порушеннями, що вимагає використання ефективних методів для корекції та розвитку мовленнєвих навичок. Логоритміка - це інноваційний підхід, що поєднує елементи мовленнєвої діяльності з руховими та музичними вправами, спрямований на гармонійний розвиток дитини [1, с. 139]. Проблематика розвитку мовлення дітей дошкільного віку досліджувалась багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями, серед яких варто відзначити роботи Л. В. Лопатіної, М. П. Денисової та Т. В. Сергєєвої, які наголошують на важливості комплексного підходу до розвитку мовленнєвих навичок через інтеграцію музичних та рухових компонентів у навчальний процес [4, с. 109; 2, с. 38-42; 5, с. 69-71]. Л. В. Лопатіна виділяє логоритміку як один із найефективніших методів корекції мовленнєвих порушень, а М.П. Денисова акцентує увагу на важливості індивідуального підходу до кожної дитини [4, с. 20-23; 2, с. 59].

Логоритміка - це комплекс вправ, що поєднує елементи ритму, руху, музики та мовлення. Основою логоритмічних занять є взаємодія вербальної та моторної систем дитини, що сприяє формуванню мовленнєвих навичок.

Логоритмічні вправи спрямовані на розвиток артикуляційного апарату, правильного дихання, фонематичного слуху та ритму мовлення.

Логоритміка поєднує ритм, рух, музику та мовлення, що дозволяє розвивати у дітей не лише мовленнєві, але й когнітивні, емоційні та моторні здібності. Цей підхід активно використовується у роботі з дітьми, які мають такі порушення, як загальне недорозвинення мовлення, затримка мовленнєвого розвитку, дизартрія, дислалія та інші. За даними досліджень, логоритміка сприяє нормалізації тону м'язів, розвитку дрібної та загальної моторики, а також формуванню мовленнєвих навичок у дітей. В основі цієї методики лежить принцип використання ритму як регулятора психомоторної активності, що впливає на координацію рухів та розвиток мовлення. Ритмічні вправи допомагають дітям опановувати темп і ритм мовлення, що є важливим аспектом для формування зв'язного мовлення та правильної артикуляції.

На думку сучасних науковців, логоритміка є ефективним засобом для розвитку мовлення дошкільників, оскільки вона: покращує слухову увагу і сприйняття: діти вчаться слухати і реагувати на звукові сигнали, що є необхідним для правильного розпізнавання і відтворення мовленнєвих звуків; формує почуття ритму та темпу: діти вчаться вимірювати час та ритм у мовленні, що позитивно впливає на плавність і зв'язність їх висловлювань; розвиває координацію рухів та моторну активність: через рухи під музику діти тренують дрібну та велику моторику, яка безпосередньо пов'язана з мовленнєвою діяльністю; гармонізує емоційно-особистісний розвиток: під час занять діти вчаться контролювати свої емоції та керувати своїм тілом, що допомагає знизити рівень тривожності та підвищити впевненість у собі; активізує інтелектуальні процеси: логоритмічні заняття активізують пам'ять, увагу, уяву та мислення, що сприяє кращому опануванню мовлення. Згідно з дослідженнями Л.А. Хватцева (2003), логоритмічні вправи сприяють синхронізації роботи правої та лівої півкуль мозку, що покращує взаємодію моторної та мовленнєвої систем [7, с. 63].

Логоритміка використовується у корекційній роботі з дітьми, які мають різні мовленнєві порушення. Вправи розробляються з урахуванням вікових і

психологічних особливостей дитини, а також типу і ступеня мовленнєвого порушення. До логоритмічних занять входять: дихальні вправи для розвитку мовленнєвого дихання, що важливо для правильного звукоутворення і модуляції голосу; ігри з музичними інструментами: діти навчаються ритмічно грати на інструментах (наприклад, барабани, бубен), що сприяє розвитку слухової уваги і координації; рухливі ігри: діти виконують ритмічні рухи під музику або вірші, що допомагає встановити зв'язок між мовленням і руховою активністю.

Згідно з результатами досліджень Є.В. Субботіної (2014), використання музично-ритмічних вправ у логопедичній роботі прискорює процес корекції порушень мовлення у дітей, оскільки комплексний підхід (поєднання руху, слухового сприйняття і мовлення) активізує діяльність центральної нервової системи [6, с. 28-34].

Таким чином, можемо стверджувати, що логоритміка є ефективним засобом корекції і розвитку мовлення у дошкільників, який базується на синтезі рухової, музичної та мовленнєвої діяльності. Вона сприяє гармонійному розвитку дітей, впливає на їх моторні, емоційні і когнітивні функції. Важливою перевагою цієї методики є можливість індивідуального підходу та комплексного впливу на різні аспекти розвитку дитини, що робить її важливим інструментом у роботі з дітьми, які мають мовленнєві порушення.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Дитяча психологія: Теорія та практика. Київ: Академія, 2021. 250 с.
2. Денисова М. П. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку засобами логоритміки. Харків: Ранок, 2018. 150 с.
3. Зайцева О. В. Роль музики та ритму в мовленнєвому розвитку дошкільників. Одеса: Студія, 2017. 180 с.
4. Лопатіна Л. В. Логоритміка у дошкільній освіті. Київ: Освіта, 2020. 120 с.
5. Сергєєва Т. В. Корекційна педагогіка. Львів: Світ, 2019. 200 с.

6. Субботіна Є. В. Використання музично-ритмічних вправ у логопедичній роботі. Чернігів: Десна, 2014. 90 с.

7. Хватцева Л. А. Логоритмічні вправи в роботі з дітьми з мовленнєвими вадами. Київ: Наукова думка, 2003. 75 с.